

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Theologiæ Mysticæ, Seu Facilem & practicum modum
Exercitia Spiritualia S.P. Ignatii Loyolæ per octiduum faciendi - item
triduanam recollectionem fructosè instituendi complectens, Et
Sacerdotibus Præcipuè, aut de Sacerdotali Statu suscipiendo
deliberantibus accomodata, Una cum ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

§. 3. Qualis Ordo Diurnus in Exercitiis sit observandus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48834)

§. III.

Qualis Ordo diurnus in Exercitijs sit
servandus.

I. Cùm non solum in ipsis Exercitijs, sed etiam illa valdè expediat, ut certum sibi quisque ordinem suum per diem perficiendarum juxta conditionem sui conficiat, & accuratè observet, ideo proderit quoque ta, quæpiam generalia præmittere, quibus, quid circa Ordinem observandum sit, indicetur; & tum primum ordinem in particulari assignandum procedere.

MEMBRUM I.

*Monita generalia pro Ordine diurno consiciendo
& observando.*

I. Ut solidam circa hunc Ordinem Instructionem, lémque praxin quis acquirat, similitudinem Horologii oculos semper habeat, atque aded actiones quidem suas rologio similes, sibi verò curam huius Horologii dirigere commissam esse existimet.

II. Sicut itaque Carolus Quintus Civitatem quam ingressus primum intuitum in universale Urbis Horologium fixit, & ex eo bene vel malè directam esse Rempubicam collegit, ita certò sibi quisque suadeat, Animæ suæ Statum & profectum ex nullo clariùs ac certius, quàm ex actionibus suis quotidianis ordinatis & peractis intelligi posse. Hanc sanè ob causam Ascetæ unanimiter semper judicârunt, nihil æquè ad rectè instituendam conducere, quàm ut convenientem quisque functionum suarum Ordinem constituat, sedulo & constanter observet, per hunc quippe cavere, siones tanquam cæcum abripiant; & ne multæ temporis ticulari ignavo otio perdantur; è contrario verò magnæ cordis compunctionem & quietem (eò quòd certis ac natè dispositis actionibus alligetur) parèmq; recollegis & Examinis quotidiani facilitatem induci, quæ non parùm utique juvant, ut non exigua de Ordine tali

matio concipiatur, nec minor in eo conficiendo, & observando industria adhibeatur.

III. Sicut Horologium in certas divisum horas esse, suumque indicem habere debet, qui horas ordinatè indicet; ita suas quoque quemvis actiones in certum Ordinem redigere, &, quid quovis tempore agere debeat, aut velit, accuratè perpendere, ac definire, memoriæque (quæ indicis vim habet) firmiter imprimere debere. Quâ tamen in re bene advertunt Ascetæ, vix universalem modum & regulam assignari posse (maximè apud eos, qui nulli Religioni, modoque certo vivendi per Leges sunt adstricti) sed quemvis sibi ipsi, naturam, & officium, aliàsque circumstantias considerando, accommodatum ordinem conficere debere.

IV. Sicut horarum in Horologio distributio, totusque Horologij cursus non arbitrio Directoris, aut Artificis, aut aliorum Hominum, sed Solis cursui & directioni conformandus est, ita in actionibus quoque suis ritè ordinandis & peragendis non propriam cujusque voluntatem & desiderium, sed solam DEI tanquam supremi finis voluntatem ac beneplacitum attendendum esse. Quid autem DEVS à nobis fieri velit, & quo modo, partim ex Superiorum mandatis, partim ex Officii suscepti qualitate, partim ex rationis divino lumine illustratæ dictamine, partim ex Virorum Spiritualium atque Prudentum directione, aut etiam librorum lectione colligi debet.

V. Sicut, ut index Officio suo ritè fungatur, totusque Horologij cursus ordinatè absolvatur, necesse est, ut omnes rotulæ, partèsque interiores solium motum teneant; ita ut actiones quotidianæ rectè perficiantur, omnes tam interiores, quam exteriores animi potentias, virèsque applicandas esse, ut jure quis cum Davide dicere possit: *Totus viribus preparavi impensas Domus Domini* (seu actiones meas quotidianas peregi) *non enim homini preparatur* (seu peragitur) *sed DEO.*

VI. Sicut ut dictæ rotulæ, aliæque partes Horologij solitum motum perficiant, certa pondera, quæ illum motum producant, appendi debent; ita voluntatem quoque, aliàsque Potentias ad ritè, alacritèrque operandum per pondus legitimæ intentionis, præcipuè amoris gemini erga Deum
& Pro-

& Proximum (juxta illud S. Augustini : *Amor meus, pro meum : hoc feror, quocumq; feror*) excitari & moveri debet.

VI. Sicut Director Horologij, ut munere suo ritè agatur, frequenter visitare Horologium, rotulâsq; accipere partes inungere solet; ita qui actiones suas ritè perficit, frequens & accuratum circa Ordinis diurni à se observatorem Examen instituere, & si quidem potest, suas tardiùs ad operandum moveri advertat, eas ardentius meditatione, aut alijs convenientibus medijs excitare, & inungere debet.

M E M B R U M I I.

Monita specialia de Ordine diurno in Exercitijs observando.

I. Circa hunc Ordinem ante omnia monendum non posse Regulam universalem pro omnibus Exercitijs præscribi, cum enim, ut S. P. Ignatius rectè in art. 18. advertit, Exercitia juxta ejus, qui exercetur, habitum & capacitatem, necessitatèmq; accommodati, aut adeò uni pauciores, alteri plures horæ ad meditandum præscribi debeant, hoc ipso etiam Ordo diurnus juxta numerum Meditationum aliter & aliter confici debet. Quia tamen plerumque tres horæ Meditationi, & una Considerationi assignari solent, ideo huic numero potissimum præfens Ordo diurnus accommodabitur; ex hujus enim prælectione erit illi, qui pauciores Meditationes præscriptas habet, & facile, alium sibi accommodatum Ordinem conficere. Quod quæ hoc loco de numero Meditationum dictum est pari modo de horis somno attribuendis sentiendum est; unde et plures ejusmodi Exercitia obire soliti plerumque non ante quintam Matutinam surgunt, secundùm horum quoque consuetudinem horæ diurnæ dividuntur; qui enim horâ quartâ aut citiùs surgere voluerit, facilè Meditationem primam in hanc horâ anticipare, & reliquam horam superfluum aut legeri, aut magis ad Lectiõem spiritualem, aut alicui corporali, & non tantùm distractivo aut laborioso operi impendere poterit.

II. Quintâ igitur horâ excitatus à somno is, qui exci-
cetur, memor sit salubris præcepti ab Ecclesiastico c. 3. v. 1.

ti, dum ait: *Horâ surgendi ne te trices, præcurre autem prior in domum tuam.* Celeriter ergo se ex lecto proripiat, & ubi vestibus se induerit, aliâque de more peregerit, ad visitandum, si commodè fieri poterit, Venerabile Sacramentum in templum se conferat, aut eminus certè veneretur, totiûsque diei cogitationes, verba, & opera cum purissima intentione ad Majestatis divinæ gloriam, proque sua & Proximorum salute offerat, aliâsque consuetas preces matutinas piè & religiosè perfolvat, certò sibi persuadens, ab hujus primi Operis felici successu totius diei devotionem pendere; ut sapienter P. Jacobus Alvarez in lib. de vita rectè instituenda advertit. Ad hoc autem faciliùs præstandum, fervorèque excitandum non parùm proderit sibi persuadere, perinde esse, dum à somno quis surgit, ac si eo ipso momento primùm creatus esset à DEO, ut eo saltem die ipsi debitum servitium præstaret, & amaret, ad hoc enim conceditur vita præsentis diei. O si beatus aliquis annihilaretur à DEO, & postea de novo crearetur cum pristinis dotibus, quàm rapidissimo impetu in ipso momento recreationis proueret tota voluntate in pulchritudinem & amabilitatem DEI. Aut si damnato alicui hæc gratia fieret, ut resurgere, veniamque peccatorum olim commissorum per seriam pœnitentiam obtinere, cælumque promereri posset, quàm incredibili fervore se DEO traderet, totâque vitam cum summa sanctitate, perfectioneque transigeret. Quidni ergo quivis homo simili cum fervore quemvis diem transigat, cum planè per somni abruptorem simile resurrectionis beneficium acceperit, atque adeò similem fervoris causam habeat.

III. Mediâ Sextâ prima Meditatio instituetur, quæ quidem ut omnibus numeris absoluta sit, summopere laborandum est, cum commodum illius non ad illam duntaxat horam, sed integrum diem se extendat, perinde ut modicum fermentum totam massam fermentat. Primò itaque ad illam diligentissimè se præparabit Exercitans, additionesque omnes à S. Ignatio & alijs Ascetis præscriptas observabit, memor axiomatis suprâ citati, quo dicitur, DEVM tantùm adjecturum ad adjutorium, quantum nos ad diligentiam apposuerimus. Deinde verò peractâ Meditatione Examen breviter instituet inquirendo I. An & quâ occasione distractus fuerit.

fuerit. 2. An modum debitum in Meditatione adhibuerit additionesque observaverit. 3. Quæ lumina spiritualia proposita conceperit, & quomodo ea exequi velit. Poterit autem hæc lumina breviter annotari, ut suo tempore esse possint. Tum actus de felici successu gratijs, aut elisi de negligentijs dolore, & emendandi proposito, poterit prima & tertia hora ex Breviario vel Officio B. Virginis recitari, & his finitis lectio capituli ex libello de imit. Christi cognati subijungi.

IV. Horâ Septimâ Sacrum audiri vel legi poterit, ut debita cum reverentia ac devotione fiat, hoc unum præderasse sufficit, quòd hoc Sacrificium omnia alia Sacrificia quocumque tempore oblata tum quoad dignitatem, tum quoad valorem infinito intervallo excedat, atque adeo hoc justius dicatur, quàm olim Præco ante Sacrificium obrendum clamare solebat: *Hoc age.*

V. Finito sacro lectioni spirituali vacabitur, incurandum 1. Ut non multi Libri, sed unus vel alter duxerit; nec temerè arreptus, sed studiosè selectus, & præcipuo Scopo accommodatus legatur. 2. Ut, quemadmodum præ Asceta l. 1. de imit. c. 5. rectè monet, omnis scriptura facit eo Spiritu, quo facta est, legatur, sed & ipsa lectio humiliter simpliciter, & fideliter peragatur.

VI. Mediâ Nonâ præparatio ad secundam Meditationem per quadrantem circiter instituetur, eidemque ipsa Meditatio per horam subijungeretur, uti & reflexio super hanc consueta, post quam sexta & nona hora ex Officio diurno aut B. V. recitabitur, & vel Examen conscientie breviter subijcietur, vel lectio spiritualis ex pio libello, aut luminibus annotatis peragetur.

VII. Post hæc prandium sumetur; quod quidem ut profructuosè accipiatur, animùmque ad Exercitia reliquæ diei peragenda juvet potius, quàm inhabilem efficiat, curandum imprimis est, ut præmittatur benedictio, & gratiarum actio cum debita reverentia & devotione subijungatur. Deinde ut modestia, decentia, & temperantia interiùs, exteriorisque fervetur. Denique ut, dum corpus reficitur, etiam animæ sua refectio tribuatur. Quæ omnia ut exactius observentur, non parùm proderit, Regulas ad victum redigendas.

temperandum à S. Ignatio in libello Exercitiorum præscriptas ob oculos habere; quarum prima est, quòd à pane minùs abstinendum sit, quàm à reliquis alimentis, cum neque gulam adeò irriter, nec tentationi æquè obnoxios nos reddat. Secunda, quòd circa potum attendenda sit magis abstinencia, quàm circa panem; cautè observando, quæ profit mensura potùs, ut sumatur semper; quæ rursus noceat, ut tollatur. Tertia, quòd circa pulmenta & edulia potissimùm abstinencia ratio versetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, major subministratur occasio. Temperanda sunt igitur vitandi excessus causà, quod sit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur, atque asuescimus, vel dum parcè delicatis utimur. Quarta est, quòd, quantò plùs de conveniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis adversæ gravi periculo) tantò celerius mensuram sibi & potùs justam reperiet; tum quia hoc modo meliùs se disponens, & obnixiùs tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cogitationis internæ radios, & consolatorios motus sibi cælitus immisos, ex quibus facillè poterit rationem victùs commodiorem discernere: tum quoniam si quis ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliorum esse, quàm ut Exercitia spiritualia peragere commodè valeat, sic facillè advertet, quam mensuram victùs naturæ necessitas requirat. Quinta, quòd expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus JESUM Christum Dominum nostrum vescentem cum suis Discipulis, observando, quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eundemque ad imitandum nobis proponendo. Usuveniet enim, ut intellectu magis occupato circa meditationem talem, quàm circa corporalem cibum, discamus faciliùs victum moderari. Sexta, quòd gratià variatæ aliæ adhiberi possunt Meditationes inter vescendum, ut sunt de Sanctorum vita, de pia quâpiam doctrina vel aliquo spiritali negotio agendo, unde sic abstracta mente, cibus ipse & vescendi delectatio parùm sentiatur. Septima, quòd cavendum sit præcipuè, ne super sumendos cibos animus quodammodo totus effundatur, & ne avidè vescamur, aut festinè, sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victùs, tum sumendi modum unà temperemus. Octava est,

Instruã. VIII.

G

quòd

quod plurimum conducit ad tollendam cibi potusque moderantiam, si ante prandium aut cenam, & quacumque hora nulla esuries sentitur, prævia deliberatione definita mensuram certam, quam deinde nullâ vel propriâ aviditate vel instigatione inimici, unquam excedamus, sed vincendæ utriusque causâ, de illa nonnihil etiam scribamus.

VIII. Post mensam recreatio quidem per manuale exercitium, vel singulare cum uno, alterove Socio colloquium institui poterit, sed summopere cavendum, ne Spiritus in superiori conversatione intepefeat, sed potius juxta S. Ignacii nitum curetur, ut modestia & ædificatio appareat, tum verbis, tum in ratione ac modo loquendi. Quem in proderit DEVM in medio Colloquentium præsentem imaginari, & illa Christi olim ad Discipulos in Emmaus prolata verba: *Quos sermones consertis invicem?* repetere imaginari.

IX. Horâ duodecimâ Venerabile Sacramentum, si necesse est, & commodè fieri queat, visitari poterit, eidemque meridiana quoque opera cum purissima intentione & devotione dedicari, petendo demissè gratiam & benedictionem DEI, ad eadem perinde, ac matutina fructuosè peragenda. Sed de vel parùm somno indulgeri, vel aliquid scribi, vel aliquid quid non multùm occupans animum (cùm hoc tempore seria negotia parùm idoneum sit) agi potest.

X. Horâ primâ Vesperæ cum Completorio recitandisque finitis lectio spiritualis libri, maximè Historici alicujus Sancti, qui simili in Statu vivens, perfectam virtutum virtutum Vocationi convenientium ideam reliquarum subiungi usque ad secundam horam poterit, quâ audita Consideratio de præscripta materia ad inspectionem & reflectionem Status potissimum spectante tantò majori cum ratione atque fervore instituetur, quantò copiosior fuerit que fructus ex ejusmodi consideratione, quàm ex alijs exercitijs reportari solet, ut alibi dictum est.

XI. Horâ tertiâ vel Manuale aliquod Exercitium accipi, vel lectio spiritualis libri doctrinalis peragi, vel quid ad reformationem Status pertinens annotari poterit, aut etiam Rosarium, aliæve similes orationes vocales cujusque devotione & arbitrio recitari.

XII. Horâ quartâ Matutinum cum Laudibus dici, & post solitam præparationem ad tertiam Meditationem, hæc ipsa Meditatio per horam subungi potest; quâ finita post consuetam reflexionem, vel visitabitur iterum Venerabile Sacramentum, & gratiæ pro felici successu hujus diei ageatur; vel aliquid ad solatium & ædificationem propriam utile legetur.

XIII. Post Sextam cœna sumetur, in qua eadem observare par est, quæ in prandio observanda supra diximus, uti & in receptione, quæ ipsam etiam cœnam subsequetur, & usque ad horam octavam continuabitur.

XIV. Horâ octavâ Litanîæ vel de omnibus Sanctis, vel de B. Virgine dici poterunt, quibus brevis præparatio ad Meditationem sequentis diei, & post hanc Examen Conscientiæ subjungetur, quod quidem tantò majori fervore & diligentia faciendum erit, quantò major ex eo fructus meritò sperari potest; S. Ignatius certè eodema velut uno ex magis idoneis instrumentis ad perfectionem assiduò est usus; nec immeritò; Est quippe tale Examen, ut rectè advertit P. Joannes Nierenbergius in l. de adorat. officina, in qua timor DEI, compunctio, cognitio sui, humilitas, prudentia, & perseverantia excuditur. Sed & ad rationem olim DEO de actionibus nostris facilè reddendam, efficacissimum est remedium, cum DEVS idipsum bis judicare non soleat, clarèque per S. Paulum 1. Cor. 9. dixerit: *Quòd si nosmetipsos dicimus, non utique judicabimur.* Quis ergo nolit in hac vita seipsum Judicem eligere, & sustinere, quàm severissimo Superni & tremendi Judicis tribunali se judicandum committere?

XV. Finitâ sui discussione in lectum pro somno capi-
endo recedere licebit; qui ut cum bona intentione, solius scilicet beneplaciti divini, &, ut alacrior quisque ad solitos pro DEI gloria & salute Proximi labores redeat, suscipiatur, summopere conandum est, ut, sicut sceneratores etiam dormientes augent divitias suas, ita &, qui dormit, Exercitans meritum virtutum & gratiæ multiplicet. Et sanè si una ex parte perpendatur, quàm gravis molestia Homini DEVM amantanti sit somnus, utpote non corporis duntaxat, sed animi etiam operationes impediens, atque adeò à DEI amore & laude

laude non modicè impediens, non leve meriti augmentum præmiūque à DEO sperari poterit, si debita cum patientia atque in divinam voluntatem resignatione ejusmodi ministeria suscipiatur. Hoc ergo salubri præsidio instructus, ut velut sepulchrum conscendat, & quemadmodum S. Bernardus in prima additione suadet, inter cogitationes proximè de Meditatione prima sequentis dici, in Domino dormiscat.

§. IV.

Modus facillimus meditandi paulò fufius proponitur.

I. Inter varios modos meditandi suprà, cùm de Meditatione ageretur, indicatos, is non immeritò facillimè dicitur peritissimorum Ascetarum est judicatus, qui perituræ quæstiones instituitur, videlicet ut 1. quærat, quid hoc puncto considerandum est? 2. Quid utilitatis sperari ex eo hauriendum? 3. Quid utilitatis sperari ex eo hauriendum? 4. Quid super his cum DEO exercitatis colloquendum? hic namque modus uti non ad solas discussiones, sed ad profectum duntaxat in vitiorum & virtutum exercitio ordinatus est, ita à quovis etiam, literato & indocto, facillè capi & exerceri potest; unde ipsi prædicti qui in meditando parùm sunt exercitati, suaderi solet, ut paulò uberiores ejusdem explicationem à pio quodam bene exercitato Asceta traditam huc apponere.

QUÆSTIO I.

Quod est punctum præsentis Meditationis?

Ad hanc quæstionem respondebit Exercitans proponendo sibi Materiam, quam pro puncto quovis considerandum sumpsit, eamque breviter historico modo vel alio modo & quasi sibi ipsi narrabit, moxque circa illam utpote à Deo revelatam (si quidem talis sit) actum fidei, aliarumque virtutum eliciet hoc vel simili modo: *O mi amantissime Deo credo firmissimè te hanc nobis veritatem revelasse, ut quæ tam pro hac, quam pro omnibus à se revelatis doctrinis*